Dies i dies | 25 | Actualitzat el 21/07/2011 a les 07:00

La cançó supervivent

Aquests dies hem commemorat el 75è aniversari de l'inici de l'aixecament militar contra la República. I hem pogut comprovar, de nou, la força de les cançons a l'hora de dibuixar l'imaginari col·lectiu de les persones. Les cançons dels brigadistes segueixen vives en la memòria, no només dels nostres avis i àvies, sinó de molta gent jove. Una bona cançó sobreviu al pas del temps, a les dictadures i a les democràcies desmemoriades. És més efectiva que qualsevol míting i fa guanyar més partidaris que qualsevol proselitisme de manual. Totes les lluites necessiten un imaginari al qual aferrar-se, i la cultura, i en particular les cançons, n'és la peça imprescindible.

Pensava sobre això el passat cap de setmana, mentre cobria l'Acampada Jove de les JERC a Montblanc. Aquest festival va néixer en un moment en què als Països Catalans eclosionaven una sèrie de grups que van dotar tota una generació de noves cançons de lluita. Uns grups que van aconseguir que la joventut del país pogués vibrar amb una sèrie de cançons on es podien reconeixer com a protagonistes: eren la primera generació nascuda en democràcia, víctima de les renúncies polítiques dels seus pares, i no es conformaven amb el que hi havia. L'Acampada Jove, i també el Rebrot, van ser dos dels espais naturals d'aquestes cançons, espais de socialització i revolta més enllà de sigles i partidismes, un punt de trobada per a un jovent despert, rebel i actiu. També ho eren les fetes majors alternatives, els concerts als centres socials okupats... Tota cultura necessita uns espais per desenvoupar-se, i com que la música combativa no tenia espais, es van haver d'inventar.

Ara, però, les coses han canviat. El circuit de festes majors alternatives ha estat, en gran part, cooptat per ajuntaments. De centres socials okupats en queden molt pocs: o han estat desallotjats o no volen jugar un rol actiu en difusió i creació cultural. I els festivals, al llarg dels anys, han anat perdent força, víctimes de l'estancament de model d'aquesta mena de grans esdeveniments. L'Acampada, per exemple, s'ha convertit en un espai per a gent molt jove i poc polititzada, que busca passar un cap de setmana de festa on la banda sonora és sovint el de menys. I, diguem-ho clar, cada cop atrau menys públic. El Rebrot, per bé que aquest any ha celebrat una dècada amb força, és molt lluny d'allò que va ser al començament. L'actual moment social, després d'una etapa de desmobilitzadora i desencisant de governs suposadament catalanistes i de progrés, hi deu tenir molt a veure. Però també hi ha hagut una incapacitat manifesta per part de la generació militant dels noranta de connectar amb els seus germans petits. Quan la cosa funcionava no s'ha arriscat. I ha arribat l'estancament.

Com a conseqüència de tot això tenim un problema: les cançons. En fan falta de noves, que expliquin això que passa ara i que ho expliquin bé. Tenim les cançons dels que ja hi eren, que en segueixen fent, amb moltíssima dignitat. Han sorgit propostes noves, algunes prou innovadores: molt bé! Però manca, encara més, trencar esquemes i generar alternatives. I cal, també, renovar l'infraestructura, professionalitzar projectes i dotar de nous formats i idees els espais existents. Cal posar-nos les piles -tant els germans grans com els petits- per començar a bastir un nou imaginari de lluita, que connecti amb allò que cantàvem durant la Transició i durant els anys noranta, de fet amb allò que cantàvem, també, durant els anys trenta. Perquè, què són els notres casals populars sinó l'enèsima reinvenció de la cultura ateneista? Tenim a favor que la memòria està fresca, que moltes de les eines que eren vàlides l'any 36, l'any 76 o l'any 96 ara ho segueixen sent. I que, a més, existeixen les xarxes socials, que faciliten la difusió de projectes i l'intercanvi d'experiències. No ho dubteu: el temps juga a favor nostre, perquè, ja ho sabem, la cançó sempre sobreviu. No patiu, que no dormiran mai tranquils.